



۲۰۱۴-۱۰-۲۲

صالحه واهب اصل<sup>۱</sup> و قیس کبیر<sup>۲</sup>

## چرا ایجاد کیبورد دری ضروری است؟

به دوام مقالات گذشته خواستیم درین نوشته در ارتباط با ضرورت ایجاد کیبورد دری، توضیحات بیشتری را با نشان دادن اشکال از (۱-۵) ارائه داریم تا اگر برای کسی توضیحات قبلی مبهم و یا قاصر بوده باشد بتوانیم موضوع را به وجه بهتر و بیشترش شرح دهیم. روی این ملحوظ تمنا میکنیم تا برای تفهیم بهتر به اشکال توجه جدی صورت گیرد تا باشد که قضاوت در قسمت پیشنهاد (ایجاد کیبورد دری) عجولانه و غیر منطقی تلقی نگردد.

در سال ۲۰۰۴ کیبورد پشتو برای اولین بار ایجاد شده، انکشاف داده شد. نقاط مثبتی را که در آن میتوان یافت عبارت اند از:

- اعداد به افغانی است نه به انگلیسی



شکل ۱

- واحد پولی (افغانی) درج آن است



شکل ۲

د پانو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de)  
 یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولئ

- با کلیک نمودن **(AltGr)** حروف دری و یا اردو که در نوشتار پشتو گاه گاهی ضرورت می افتند مانند (ے)، (گ) و بعضی از اشارات و علامات وجود دارد، که شما در (شکل ۳) مشاهده کرده می‌توانید. این عمل یک نوع سهولت‌یست که ضرورت به سوچ کردن کیبورد از یک زبان به زبان دیگر نمی افتد و هم انستالیشن الفباء و یا کیبورد یک زبان دیگر حتمی نمی باشد.



شکل ۳

در مقاله قبلی اشاره نمودیم که عدم موجودیت کیبورد دری که همانا نتیجه بی مسؤولیتی مقامات ذیصلاح در افغانستان است، متأسفانه ما را وادار میسازد که برای نوشتن مطالب به دری از کیبورد فارسی ایرانی با تمام کوتاهی هایش برای زبان دری که (نداشتن سمبول واحد پولی افغانستان، عدم امکانات استفاده از حروف کثیرالاستفاده پشتو، نبودن اعداد به دری) است و شما در (شکل ۴) مشاهده می‌کنید، استفاده کنیم.



شکل ۴

ما برای ایجاد یک کیبورد دری، ضرورت به تغییرات بسیار فوق العاده نداریم زیرا همه افغانها به کیبورد فارسی ایران (شکل ۴) عادت دارند می‌توانیم همین سیستم کیبورد را با وارد ساختن تغییرات جزئی در آن استفاده کرده، برای سهولت بیشتر هموطنان ما یک کیبورد دری ایجاد کنیم و در آن علاوه بر الفباء زبان دری که در آن موجود است، به جای واحد پولی ایران (ریال)، واحد پولی افغانستان (افغانی) را و در بخش (AltGr) یعنی (شکل ۵) که فعلاً در کیبورد فارسی ایرانی مطلقاً خالی است، می‌توانیم بطور مثال چند حرف الفباء پشتو را که در زبان دری زیاد مورد استفاده دارد مانند (خ)، (ځ)، (ی) هیدنیک (به) که مربوط الفباء اردو است و بعضی از علامات و سمبول های دیگری از الفباء های دیگر اگر ضرورت باشد، می‌توانیم شامل کنیم که ضرورت به سوچ کردن کیبورد از دری به پشتو و یا به اردو و یا فارسی ایرانی نشود.

د پانو شمیره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de)  
 یادونه: دلپیکنی د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خير و لولئ



شکل ۵

قسمیکه همه میدانیم زبان دری دارای ۳۴ حرف اصلی (ا، ب، پ، ت، ث، ج، چ، ح، خ، د، ذ، ر، ز، ژ، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ک، گ، ل، م، ن، و، ه، ء، ئ، ی) و ۷ حروف کُمکی ( ؤ، ی، ة، آ، ا، اِ، ؤ ) میباشد. یعنی ما در نوشتن دری از ۴۱ حرف استفاده میکنیم که ۳۷ آن حروف کثیرالاستفاده و ۷ دیگر قُنی حروف کثیرالاستفاده میباشد، اما بودن این هفت حرف کُمکی برای افهام درست تر نوشتار دری در کیبورد حتمی شمرده میشود. این حروف در روی کیبورد نمایان نمی باشند و در پس پرده به اصطلاح با فشار دادن (Shift) و یکی از حروف هنگام نوشتن میتوانیم آنها را استفاده کنیم که شما در (شکل ۴) میتوانید مشاهده کنید. اما درین اواخر نظر به پیشرفت سریع تکنالوجی و وامگیری کلمات از زبان های غربی و شرقی شاهدیم که زبان ما در کنار این همه حروف موجود در الفباء، آهسته آهسته به یک حرف جدید دیگری ضرورت پیدا میکند و آن به نظر ما (ف) با سه نقطه در بالای آن است ( ف ) مانند: (ژ) (ث) (چ) و یا یک حرف زبان پشتوی ما (خ) که آنرا با صدای (v) انگلیسی میشود تلفظ کرد. زیرا بعضی از کلمات انگلیسی که **فعلا** در زبان های ملی ما ادغام گردیده مانند: (Viber)، (Virus)، (Vitamin)، (November) و امثالهم ما مجبوریم یا **حرف ف** و یا حرف (و) را استفاده کنیم که طبعاً معنی آن با استفاده این حروف تغییر میکند. البته ایجاد این حرف جدید ف صرف یک پیشنهاد است.

### تفاوت زبان های هم ریشه در حیطه جغرافیایی خاص از دیدگاه تکنالوجی

<sup>۱</sup> مؤلف نوشته با تحصیلات مافوق لیسانس در رشته تجارت و مارکیتنگ، بعد از اخذ دیپلوم نرسنگی در هالند منحصیث کدر نرس در کشور هالند ایفای وظیفه میکند. علاوه بر عضویت اداری شرکت او فونڈیشن، رئیسۀ کمسیون زنان در اتحادیۀ مهاجرین افغانها بوده، یکی از اعضای هیئت تحریر **افغان جرمن آنلاین** میباشد. خانم واصل علاوه بر شاعر بودنش، دیزاینر و نقاش بوده و تا کنون دارنده ۱۴ اثر ادبی است.

<sup>۲</sup> مؤلف نوشته در پوهنتون-KIT "انستیتوت کارلسرو برای تکنولوژی" در رشته الکتروتخنیک تحصیل کرده و اکنون به حیث دیپلوم انجنیر در کمپنی زیمنس Siemens AG در امور سیستم های اتومیشن Automation Systems کار می کند. او همزمان انجنیر سیستم های میکروسافت MCSE بوده و «عضویت شبکه انکشافی MSDN» آن را دارد. نویسنده وظیفه یک تن از متصدیان پورتال **افغان جرمن آنلاین** را نیز عهده دار می باشد.

د پانو شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینگه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de)  
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولئ